

Ὁ Ἡρακλῆς ἀνάγων εἰς Ὀλυμπιον τὸν Περμηθέα
(Εἰκὼν Γρίππενκερλ. Σιναιὰ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν)

ἐπιχειροῦμεν νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα τὰ κατὰ τὸ θρησκευμα, τὰ κατὰ τοὺς κοινωνικοὺς καὶ πολιτικοὺς θεσμούς, τὰ κατὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν τέχνην τῶν παναρχαίων Ἑλλήνων.

Οἱ προπάτορες ἡμῶν ἐπίστευον εἰς τὴν ὑπαρξιν πολλῶν θεῶν δυνάμεων, πρεσβεύοντες ὅτι ὅλα τὰ μέρη τῆς φύσεως, ὁ αἰθήρ, ὁ ἥλιος, ἡ θάλασσα, οἱ ποταμοί, τὰ ὄρη, τὰ δάση, τὰ ἀκρωτήρια· προσέτι δὲ καὶ αἱ ἀρεταί, τὰ πάθη, αἱ τέχναι, αἱ περιπέτειαι τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, οἷον ἡ φρόνησις, τὸ κάλλος, ἡ ἄγρα, ἡ γεωργία, ὁ θάνατος, τὸ κράτος, ἡ βία, εἶχον τὸν ἴδιον αὐτῶν θεόν. Οἱ θεοὶ ὅμως οὗτοι δὲν ἐλατρεύοντο ὡς φυσικαὶ ἢ ἠθικαὶ δυνάμεις, ἐλατρεύοντο ὡς ὄντα ἔχοντα ἀνθρωπίνην μορφήν καὶ διάγοντα βίον ἀνθρώπινον· ἀλλὰ ἀθάνατα, ἰσχυρότερα τῶν ἀνθρώπων, καὶ διέποντα, μέχρι τινὸς τοῦλάχιστον, τὴν τύχην τοῦ κόσμου. Δώδεκα δὲ ἐξ αὐτῶν ἐθεωροῦντο ὡς οἱ πάντων μέγιστοι θεοὶ καὶ ὠνομάζοντο Ὀλύμπιοι, καθὼς κατοικοῦντες εἰς τὰς μεγαλοπρεπεῖς κορυφὰς τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, αἵτινες συνεχέοντο μετὰ τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ δώδεκα οὗτοι μεγάλοι θεοὶ ἦσαν ἐξ μὲν ἄρσενες· ὁ Ζεὺς, ὁ καὶ θεὸς τοῦ αἰθέρος ἰδίως, ὁ Ποσειδῶν, τῆς θαλάσσης, ὁ Ἀπόλλων, τοῦ φωτός, ὁ Ἄρης, τοῦ πολέμου, ὁ Ἡφαιστος, τοῦ πυρός καὶ τῶν τεχνῶν, καὶ ὁ Ἑρμῆς, τοῦ ἐμπορίου καὶ τοῦ λόγου· ἐξ δὲ θήλειαι, ἡ Ἥρα, θεὰ τοῦ ἀέρος, ἡ Ἀθηνᾶ, τῆς φρονήσεως, ἡ Ἄρτεμις, τῆς ἄγρας, ἡ Ἀφροδίτη, τοῦ κάλλους, ἡ Ἑστία, τοῦ οἰκιακοῦ βίου, καὶ ἡ Δήμητρα, τῆς γεωργίας. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν πολλοὶ δὲν ἦσαν κατώτεροι τῶν Ὀλυμπίων, κατὰ τε τὴν δύναμιν καὶ τὸ ἀξίωμα· οἷον, ὁ Πλούτων, ὁ θεὸς τοῦ ἄδου, ἡ Ἐκάτη, ἡ ἔφορος τῶν τοκετῶν, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ὁ Διόνυσος, ἡ Περσεφόνη, αἱ Μοῦσαι, κλπ. Τινὲς ὅμως ὑπηρέτου ἀπλῶς τοὺς μεγαλειτέρους θεοὺς, οἷον ἡ Ἴρις, ἡ Ἥβη, αἱ Ὠραι, κλπ. Τελευταῖον ὑπῆρχον καὶ θεῖαι τινες δυνάμεις, ἡ μᾶλλον τερατώδεις τινὲς τῶν θεῶν γόνοι, οἵτινες οὔτε ἀνθρωπίνην μορφήν εἶχον, οὔτε συνεδύαζοντο μετὰ στοιχείου τινὸς τοῦ φυσικοῦ ἢ ἠθικοῦ κόσμου· οἷον οἱ Ἐκατόγχειρες, αἱ Ἄρπυιαι, αἱ Γοργόνες, ἡ Χίμαιρα, ἡ Σφίγξ, οἱ Κένταυροι, ὁ Γηρῶνης, κλπ.

Τῶν δὲ θεῶν ἀπάντων, τῶν τε Ὀλυμπίων καὶ τῶν ἄλλων, καθὼς καὶ ἅπαντος τοῦ

